

ผลของการสอนวาดภาพระบายสีด้วยวิธีชินเนคติกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะของ
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

นาย ชานู จารวงศ์รังสี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2551
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF TEACHING DRAWING AND PAINTING BY USING SYNECTICS METHOD
ON ART LEARNING ACHIEVEMENT OF FIFTH GRADE STUDENTS

Mr. Chan Jaruwongrangsee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Art Education

Department of Art, Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

510408

ชาญ จารุงศรีรังสี : ผลของการสอนวาดภาพระบายสีด้วยวิธีซินเนคติกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5(EFFECTS OF TEACHING DRAWING AND PAINTING BY USING SYNECTICS METHOD ON ART LEARNING ACHIEVEMENT OF FIFTH GRADE STUDENTS)อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.ปิยะชาติ แสงอรุณ, 219 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยวิธีซินเนคติกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะศึกษา ของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นการเลือกแบบเจาะจง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการสอนการวาดภาพระบายสีด้วยวิธีซินเนคติกส์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ 4) แบบประเมินผลงานวาดภาพระบายสี ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ ค่าความถี่ และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังจากที่เรียนการวาดภาพระบายสีโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดซินเนคติกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนปรากฏพฤติกรรมในภาพรวม อยู่ในระดับดี โดยปรากฏพฤติกรรมในระดับดีมากที่สุดได้แก่ พฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนภายในกลุ่มหรือครูผู้สอน พฤติกรรมมีการซักถามเชิงเปรียบเทียบกันภายในกลุ่มเพื่อหาแนวคิดใหม่ พฤติกรรมนักเรียนมีการซักถามเชิงเปรียบเทียบกันภายในกลุ่มเพื่อหาแนวคิดใหม่ พฤติกรรมนักเรียนมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินในขณะที่เรียนและปฏิบัติงาน และพฤติกรรมนักเรียนเก็บทำความสะอาด รักษาอุปกรณ์การเรียน
3. ผลงานการวาดภาพระบายสีด้วยวิธีซินเนคติกส์ของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี โดยผลงานสามารถสื่อถึงการแก้ปัญหาในกิจกรรมได้มีคะแนนสูงที่สุด

ภาควิชา..ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
สาขาวิชา.....ศิลปศึกษา.....
ปีการศึกษา...2551.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

4883669427 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORDS : TEACHING DRAWING AND PAINTING / SYNECTICS METHOD / ART EDUCATION / ELEMENTARY SCHOOL

CHAN JARUWONGRANGSEE: EFFECTS OF TEACHING DRAWING AND PAINTING BY USING SYNECTICS METHOD ON ART LEARNING ACHIEVEMENT OF FIFTH GRADE STUDENTS. THESIS ADVISOR: ASSOC.PROF.PIYACHATI SANGAROON, 219 pp.

The objective of this research was to study the effects of teaching drawing and painting by using synectics technique on fifth grade students' art learning achievement. The sample group used in this study was twenty-three purposively selected fifth grade students at Chulalongkorn University Demonstration in second semester of academic year 2007. The research instruments were 1) drawing and painting by using synectics technique lesson plans, 2) achievement test, 3) students' behavior observation form, and 4) drawing and painting production evaluation form. The obtained data were analyzed by using means, standard deviation, percentage, frequencies, and t-test.

The research results were revealed that:

1) The learning achievement of students after learning drawing and painting by synectics technique was higher at the 0.05 level of significance.

2) The students'overall behaviors were at good level. Moreover, behaviors of students at the very good level included students interacted with their teacher's and friends while they were working,students asked each other comparatively in order to find new ways of thinking, students enjoyed while they were learning and practicing, and students tidied and kept art instruments.

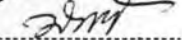
3) Students' drawing and painting production by using synectics technique had good level means score. In addition, that production showed that solving of their activities had a highest score.

Department : ..Art, Music and Dance Education..

Field of Study :Art Education.....

Academic Year :.....2008

Student's Signature

Advisor's Signature

Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยเพราะความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยดูแล ตรวจสอบ แก้ไข ให้ข้อคิดต่างๆในการทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงข้อคิดในการทำงานและใช้ชีวิตประจำวัน ท่านได้ให้ความเอาใจใส่อย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สันติ คุณประเสริฐ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ ให้ความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย ผศ.ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต อาจารย์วิรัตน์ คุ้มคำ โรงเรียนวัดสี่สุก อาจารย์ สมศักดิ์ ศิริวิโรจน์ สกุล โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือ ให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบและแก้ไข ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาให้สถานที่ทดลองวิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนแยมจาดวิชนานุสรณ์ ที่กรุณาให้สถานที่ทดลองเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณ อาจารย์อุบลวรรณ ตีเสมอ ที่ประสานงานสถานที่ให้การทดลองเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาศิลป ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา สาขา ศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ ที่ให้ความกรุณาแนะนำข้อความรู้ต่างๆในการทำวิจัย ตลอดจนการนำข้อคิดที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในชีวิตประจำวัน ขอขอบพระคุณเพื่อนๆ ที่ ๗ที่ครุศาสตร์ศิลปศึกษาที่คอยให้ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจให้การวิจัยนี้สำเร็จลุล่วง

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และพี่ๆ ในครอบครัวที่ให้การสนับสนุน เป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	6
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	6
สมมุติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
คำจำกัดความในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ศิลปะเด็กระดับประถมศึกษา.....	10
2.1.1 ความหมายและความสำคัญของการประถมศึกษา.....	10
2.1.2 ศิลปะศึกษาในระดับประถมศึกษา.....	16
2.1.3 การแสดงออกทางศิลปะของเด็ก.....	19
2.1.4 พัฒนาการของเด็กกับศิลปะ.....	21
2.1.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านศิลปะของเด็ก.....	25
2.2 การเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา ระดับประถมศึกษา.....	29
2.2.1 หลักและวิธีการสอนศิลปะศึกษา.....	29
2.2.2 วิธีการสอนศิลปะศึกษา ในระดับประถมศึกษา.....	35
2.2.3 กิจกรรมศิลปะศึกษา.....	39
2.2.4 การประเมินผลการเรียนการสอนศิลปะศึกษา.....	41

2.3 การวาดภาพพระบายสี.....	42
2.3.1 ความหมายของกิจกรรมวาดภาพพระบายสี.....	43
2.3.2 ความสำคัญของการวาดภาพพระบายสี.....	43
2.3.3 พฤติกรรมการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพพระบายสี.....	44
2.3.4 แนวทางการจัดกิจกรรมวาดภาพพระบายสี.....	45
2.4 การเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิด.....	46
2.4.1 ความหมายและความสำคัญของการคิด.....	46
2.4.2 การส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์.....	48
2.4.3 เทคนิคการระดมสมอง.....	50
2.4.4 หลักการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดในวิชาศิลปะศึกษา.....	53
2.4.5 ปัญหาและการแก้ปัญหา.....	57
2.4.6 รูปแบบการสอนการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์.....	58
2.4.7 อุปสรรคต่อการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์.....	60
2.5. แนวคิดชินเนคติกส์.....	63
2.5.1 ความหมายและความสำคัญของแนวคิดชินเนคติกส์.....	63
2.5.2 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ชินเนคติกส์.....	63
2.5.3 การประยุกต์เข้ากับการเรียนการสอน.....	70
2.5.4 ข้อดีและข้อจำกัดชินเนคติกส์.....	73
2.6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	74
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	84
3.1 การศึกษาค้นคว้าข้อมูล.....	84
3.2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	85
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85
3.4 การสร้างเครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	86
3.5 การดำเนินการวิจัย.....	90
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
3.8 การสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย.....	96
3.9 การนำเสนอรายงานผลการวิจัย.....	96

บทที่

หน้า

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	115
รายการอ้างอิง.....	134
ภาคผนวก.....	142
ภาคผนวก ก.....	143
ภาคผนวก ข.....	145
ภาคผนวก ค.....	151
ภาคผนวก ง.....	161
ภาคผนวก จ.....	204
ภาคผนวก ฉ.....	212
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	219

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน.....	98
2 การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการวาดภาพระบายสีด้วยวิธี ชินเนคติกส์.....	99
3 ค่าคะแนนของนักเรียนที่ตอบถูก และค่าร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ตามประเด็นการถามในแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวาดภาพระบายสีด้วยวิธีชินเนคติกส์.....	100
4 ค่าความถี่และค่าร้อยละ ของผลการแบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ใน ภาพรวมทั้งหมด.....	101
5 ค่าความถี่และค่าร้อยละ ของผลการแบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ใน แผนการจัดการเรียนการสอนที่1 เรื่อง “สนุกกับลายเส้น”.....	102
6 ค่าความถี่และค่าร้อยละ ของผลการแบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ใน แผนการจัดการเรียนการสอนที่2 เรื่อง “รูปร่างรูปทรง”.....	103
7 ค่าความถี่และค่าร้อยละ ของผลการแบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ใน แผนการจัดการเรียนการสอนที่3 เรื่อง “เงาอะไรเอ่ย”.....	104
8 ค่าความถี่และค่าร้อยละ ของการแบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ใน แผนการจัดการเรียนการสอนที่4 เรื่อง “สีล้วนหลากหลาย”.....	105
9 ค่าความถี่และค่าร้อยละ ของผลการแบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ใน แผนการจัดการเรียนการสอนที่5 เรื่อง “มาจัดวางภาพให้มีเอกภาพกัน”.....	106
10 ค่าความถี่และค่าร้อยละ ของผลการแบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ใน แผนการจัดการเรียนการสอนที่6 เรื่อง “ ความสมดุล ”.....	107
11 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของ คะแนนผล การปฏิบัติงานการวาดภาพระบายสีของนักเรียนในภาพรวม.....	108
12 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของคะแนน ผลการปฏิบัติงานการวาดภาพระบายสีของนักเรียน ในแผนการจัดการเรียนการ สอนที่1 เรื่อง “สนุกกับลายเส้น”.....	109

ตาราง	หน้า
13 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของคะแนน ผลการปฏิบัติงานการวาดภาพระบายสีของนักเรียน ในแผนการจัดการเรียนการ สอนที่2 เรื่อง "รูปร่างรูปทรง".....	110
14 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของคะแนน ผลการปฏิบัติงานการวาดภาพระบายสีของนักเรียน ในแผนการจัดการเรียนการ สอนที่3 เรื่อง "เงาอะไรเอ๋ย".....	111
15 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของคะแนน ผลการปฏิบัติงานการวาดภาพระบายสีของนักเรียน ในแผนการจัดการเรียนการ สอนที่4 เรื่อง "สีเส้นหลากหลาย".....	112
16 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของคะแนน ผลการปฏิบัติงานการวาดภาพระบายสีของนักเรียน ในแผนการจัดการเรียนการ สอนที่5 เรื่อง "มาจัดวางภาพให้มีเอกภาพกัน".....	113
17 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของคะแนน ผลการปฏิบัติงานการวาดภาพระบายสีของนักเรียน ในแผนการจัดการเรียนการ สอนที่6 เรื่อง "ความสมดุล".....	114

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการสร้างเครื่องมือ.....	83
2 แสดงกระบวนการแนวคิดซินเนคติกส์.....	146
3 รูปแบบการสนทนาภาพพระบายสีด้วยแนวคิดซินเนคติกส์.....	149

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ภาพกิจกรรมการเรียนการสอนวาดภาพพระบายสี.....	213
2 ภาพผลงานการวาดภาพพระบายสีของนักเรียน.....	217

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยเพราะความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยดูแล ตรวจสอบ แก้ไข ให้ข้อคิดต่างๆในการทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงข้อคิดในการทำงานและใช้ชีวิตประจำวัน ท่านได้ให้ความเอาใจใส่อย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สันติ คุณประเสริฐ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย ผศ.ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต อาจารย์ วิรัตน์ คุ่มคำ โรงเรียนวัดสี่ลูก อาจารย์ สมศักดิ์ ศิริวิโรจน์สกุล โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการตรวจเครื่องมือ ให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบและแก้ไข ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาให้สถานที่ทดลองวิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนแยมจาดวิชนานุสรณ์ ที่กรุณาให้สถานที่ทดลองเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณ อาจารย์อุบลวรรณ ดีเสมอ ที่ประสานงานสถานที่ให้การทดลองเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาศิลป ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา สาขา ศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ ที่ให้ความกรุณาแนะนำข้อความรู้ต่างๆในการทำวิจัย ตลอดจนการนำข้อคิดที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในชีวิตประจำวัน ขอขอบพระคุณเพื่อนๆ พี่ ๆ ที่ครุศาสตร์ศิลปศึกษาที่คอยให้ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจให้การวิจัยนี้สำเร็จลุล่วง

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และพี่ๆ ในครอบครัวที่ให้การสนับสนุน เป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี